

Q. N.
416,
3.

II i
2014

PROLYSIO
DE
PERSECUTIONIBVS
VNIVERSALIBVS,
QVA
AD AVDIENDAM ORATIO
NEM

X 2313030

IN SCHOLA NOVAE VRBIS AD DRESDAM
DIE VII. MAJI cło lo cc LXII,
MVNERIS RECTORIS ADEVNDI CAUSA
RECITANDAM
PATRONOS ET FAVTORES
HVMANISSIME INVITAT
M. CHRISTIANVS FRIDERICVS QVELLIVS
RECTOR.

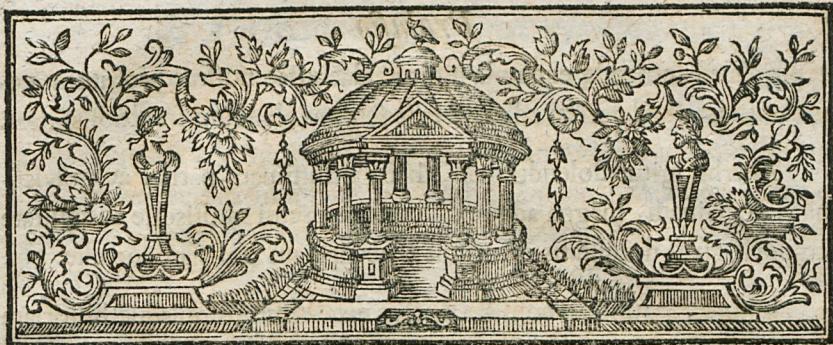

FRIDERICOSTADII
EX TYPOGRAPHEO HAGENMULLERI.

76

QVum mihi non magis consuetudo a majoribus tradita, & ab omnibus solemniter huc usque usurpata, quam grati animi declarandi studium, quod Rectoris munere mihi demandato, non angusti taciti animi finibus se coerceri continerique patitur, necessitatem imponeret, adeundi muneris causa prolesionem, ex humanitate desumptam, in lucem aspectumque eruditorum edendi; rem neque inutilem omnino aliis, neque ingratam, me suscepturum arbitratus sum, si historiam persecutionum, quas universales dicunt, pro virium mearum modulo, illustrare inciperem. Etenim si quis est alius, in cognoscendis ecclesiae Christianae fatis, locus, qui ad demonstrandam religionis nostrae divinitatem multum valeat, sine omni dubitatione est accurata earum calamitatum historia, quibus primi nominis christiani professores, ab imperatoribus a Christo alienis petiti vexatique fuerunt: Quo loco haud scio an sit alius cognoscendus magis, cum in eo non solum luculentissima occurrant divinae religionis nostrae testimonia, a Deo exhibita, sed idem sit

etiam, & ad intuenda exempla instituendae vitae nostrae profutura, copiosissimus, & ad verum adeo pietatis sensum alendum fructuosissimus.

Acerbe igitur dolendum est, hanc utilissimam pariter ac gravissimam doctrinam, magna adhuc obscuritate premi multisque antiquitate temporis quasi nobilitatis erroribus, occupatam obsessamque esse.

Hinc sapientissimo consilio ductus eruditissimus quisque historiam harum calamitatum exoptavit eam, quae ab his erroribus purgata, omnia temporum ratione habita, exponeret: cui labori huc usque eruditi fortasse defuerunt propterea, quod aut molestiis, quae devorandae essent, deterrentur, aut non satis instructi paratique accederent, aut denique, quod ad res potius ipsas, quam ad tempora sibi respiciendum esse arbitrarentur. Est quidem nullum Historiae Ecclesiasticae, ut vocant, compendium tam arctis circumscriptum limitibus, in quo harum vexationum ⁽¹⁾ vestigia non invenirentur: at si libros hos omnes, eos etiam, qui data opera vel omnes omnino, vel unam alteramve tantum vexationem universalem explicarunt, paulo accuratius perlustramus, vel paucos vel omnino nullos inveniemus, qui iudicibus harum rerum intelligentibus satisfaciant. ⁽²⁾ Quamquam autem ego non sum is, qui aliorum labores prae suis fastidiosè condemnat, sibi que persuadeat, ingenii posse, qua polleat felicitate, doctrinaeque copia has tenebras,

(1) Hac voce Sulpit. Sever. in historia sacra saepe est usus: voce ad rem exprimendam satis apta & accommodata. Asconius p. 46. docuit vexare, ingentis calamitatis usum significare, cum quo consentit Servius ad Virg. Ecl. VI. v. 76.

(2) Asb. Fabricius in luce Evang. cap. 7. p. 133. recenset omnes omnino perfectionum universalium scriptores: at dolendum tamen est Binghamium, qui hanc doctrinam ex Actis Authenticis describere instituerat, operi huic immortali, immortuum esse.

bras, quibus hic locus offusus est, dispellere, atque adeo doctissimorum virorum desideria explere: tamen operam nostram qualemcunque utilem futuram speramus iis, qui aliquando subtilius copiosiusque in hoc genere versari sustinebunt. Quod sequentes in animum nobis induximus, annuente Deo, aliquot programmatis, ea tamen brevitate, qua fieri possit, utilissimum hoc, omnisque solatii plenissimum Historiae Ecclesiasticae caput de persecutionibus, data occasione, quam munus benigne nobis oblatum suppeditabit, explicare, & ab erroribus vere popularibus liberare.

In hac autem quasi prolusione studium nostrum versabitur tantum in eo, ut, ubi pauca de numero harum afflictionum attulerimus, scitu necessaria, veram deinde & genuinam earum indolem ac naturam lectorum animis informemus.

Si plerosque Historiae Ecclesiasticae Scriptores evolvamus, eorumque scripta de persecutionibus universalibus inspiciamus, omnes fere uno ore & quasi consentiente voce contendere intelligimus, ecclesiam christianam decem inprimis calamitatibus, petitam vexatamque fuisse: quem tamen numerum, quamquam paucissimi ejus vestigia sequantur, Celeberrimus MOSHEMIVS ⁽¹⁾ tanquam parum accuratum rejecit. *Si enim*, inquit ille, *universales & graviore intelligas vexationes, pauciores sunt quam decem: Si minores & provinciales, longe plures sunt quam decem.* In eadem fuit sententia HENRICVS DODWELLVS, ⁽²⁾ quippe qui hoc ageret, ut numerum afflictionum longe minorem constitueret, cujus tamen rationes ita sane comparatae sunt, ut vix assensum mereantur, quem viri fama flagitare videatur. Dictis ut fidem

A iij

faciat,

(1) in instit. H. E. majoribus Lib. I. P. I. Cap. 5. §. 4. p. 33.

(2) diss. XI. Cap. 8.

faciat, inprimis urget, quod MELITO SARDIANVS, ⁽¹⁾ & TERTVL-
LIANVS in Apologet. ⁽²⁾ tantum Neronis & Domitiani mentionem
faciant, & quod LACTANTIVS ⁽³⁾ quinque solum principes in perse-
cutoribus ante Diocletianum numeret. Quibus tamen rebus, inge-
nue, ut fatear, ego nullo modo a me impetrare possum, ut ejus sen-
tentiae calculum addam meum, praesertim cum variae possunt commemo-
rari causae, quibus LACTANTIVS commotus, reliquos principes
Romanos non in numerum censumque persecutorum retulit, quasque
suo loco afferemus. ⁽⁴⁾ Neque etiam diversa computandi ratio, quae
suspicionem aliquam afferre poterat, me movit, ut a recepto a pleris-
que numero decennario, sine gravi aliqua causa recederem. Sunt enim
nonnulli qui cum SVLPITIO SEVERO ⁽⁵⁾ quartam adscribant HADRI-
ANO, quam tamen alii, EVSEBII auctoritate freti, MARCO ANTO-
NIO tribuunt, & sic etiam in subsequenibus. Caeterum tenendum
est, a multis jam inde Saeculis hanc erroneam, de persecutionibus uni-
versalibus sententiam, a Scriptoribus Ecclesiasticis receptam atque defen-
sam esse. Invaluit enim ea jam Saec. V. eamque ob causam, tam apud
SVLPITIVM SEVERVM ⁽⁶⁾ quam apud AVGVSTINVM ⁽⁷⁾ invenitur.
Hoc enim Saeculo nonnulli in eam se abduci passi sunt sententiam, ut
vexationes, quibus Aegyptii Israelitarum causa, a Deo afficerentur,
pro typo vexationum haberent, quibus Ecclesia Christi premebatur.

Fuerunt

(1) in Euseb. H. E. Lib. IV. c. 26.

(2) cap. 5.

(3) cap. 3. de mort. persecut.

(4) Haec enim omnia a Dodwello eum in finem disputata sunt, ut paucitatem
martyrum inde probet.

(5) in Hist. Sacra Lib. II. c. 31.

(6) in Hist. S. Lib. II. c. 33.

(7) de Civit. Dei, Lib. XVIII. c. 52.

Fuerunt etiam qui in nonnullis Scripturae sacrae dictis, inprimis in APOCALYPSI ⁽¹⁾ hunc numerum invenisse sibi viderentur: qui quam graviter lapsi sint, vel exinde patet, quod hoc modo quilibet potius alius numerus, inprimis septenarius, ex locis quos afferunt, posset effici. Sed missis omnibus ambagibus, nosque potius ad veram genuinamque harum calamitatum naturam ac indolem investigandam, accingamus.

Duo autem in una quaque afflictione universali notanda veniunt momenta, ad quae respicere debemus, si recte de iis judicare velimus: unum est, ut ejus initium sit vel in quinquennialibus, vel decennialibus, vel etiam, ut factum esse videbimus alio loco, sub ipsum auspiciam imperii; alterum idque praecipuum, ut ex edicto Caesaris suscepta, & per universum imperium Romanum grassata sit vexatio. De utroque breviter & accurate nobis agendum erit.

Ad primum igitur quod attinet, sciendum est, in more apud Romanos positum fuisse, ut imperatores, ubi imperium auspicarentur, nec non in quinquennialibus & decennialibus formam imperii sui constituerent, eamque ob causam, tam veteres leges approbarent, quam novas scriberent; uno verbo, ut suscepta rerum omnium tam civilium, quam sacrarum cura, quod probarent, quodque rejicerent, notum esset omnibus. Cujus rei confirmandae, locupletem testem habeo VOPISCVM ⁽²⁾ qui Aurelium refert, *editis quinquennialibus multa memoria digna gessisse, leges plurimas & saluberrimas sanxisse, sacerdotia composuisse, templum solis fundasse, & pontifices roborasse.* Itaque ratio obscura esse non potest, quare in quinquennialibus & decennialibus

(1) Cap. XVIII. v. 14.

(2) in vita Aurel. Cap. 35.

cennialibus, persecutiones aut decretae aut auctae fuerint, ⁽¹⁾ & quam ob causam Doctores Ecclesiae nostrae his potissimum temporibus Apologias pro Christianis, ⁽²⁾ Caesaribus obtulerint. ⁽³⁾ Ad hunc morem si chronologiae Historiaeque Ecclesiasticae Scriptores respexissent, doctrinamque de quinquennialibus & decennialibus rite perceptam semper tenuissent, dubium non est, quin jam dudum permulti ex hoc capite errores proscripti profligatique essent. Ex quo enim tempore harum rerum studium, dispulsa ignarantiae nube eruditorum animos occupavit, quod inprimis a NORISIO, ⁽⁴⁾ PAGIO, ⁽⁵⁾ & MAZZOLENO ⁽⁶⁾ factum esse meminimus, ab eo, inquam, tempore multo certior ad persuadendum, longeque uberior ad utilitatem facta est calamitatum istarum historia. Priusquam autem in instituto nostro pergamus, liceat nobis tironum causa, inprimis dilectissimorum disciplinae nostrae Alumnorum gratia, quibus inde ab hoc tempore, omnia studia nostra sacra esse cupimus, in veram quinquennialium & decennialium descriptionem breviter excurrere.

Mos fuit, uti jam vidimus, apud Romanos Imperatores, ut quinto quoque anno vota susciperent, solemniaque celebrarentur gratiarum agendarum causa; cujus rei origo ducitur ex antiquissima republica Romana, nempe ex censu, qui quinto quoque anno habebatur. Sub finem prioris, vota a Censore suscipiebantur in proximum quin-

(1) Pagi diss. hyp. c. 3. p. 46.

(2) ibid. p. 47. §. 6 - 12.

(3) in his etiam editus est Codex Theodosianus, de quo agit Pagius in diss. hypat. c. 4. p. 51.

(4) in Epistola consulari, quam Graevius thesauro Antiquit. Rom. Tom. XI. inseruit.

(5) in dissert. hypatica, quae Tom. I. ejus Annal. praefixa est.

(6) in numismatibus e museo Pisano editis.

quinquennium, h. e. promittebantur victimae & dies festi agendi, si res publica salva & in eodem statu mansisset. Hinc factum est, ut & AVGVSTVS, & qui ipsum imitarentur reliqui Caesares vota susciperent, si quinquennalia feliciter imperasset, & ab hoc tempore haec solemnia quinquennalia, altera decennalia, tertia quindecennalia, quarta vicennalia, sexta tricennalia dicta sunt. Graeci hos ludos vocant πενταετήριδα, δεκαετήριδα, ⁽¹⁾ τὸν κύκλον τῆς δεκάδος, κύκλον βασιλικὸν, πρώτην seu δευτέραν τῆς βασιλείας περίοδον, τὰς δεκάδες τῶν ἐνιαυτῶν, κύκλον τῶν πανηγύξεων, quibus Diis pro beneficiis Romanis praeterlapso quinquennio tributis, gratias agebant.

Originem autem institutionemque horum ludorum, omnium optime describit DIO, ⁽²⁾ ubi refert Augustum, septies consulem, mira arte simulasse imperio se abdicare, libertatemque Reipublicae restituere velle, precibus autem S. P. Q. R. commotum, passum esse, orbis terrarum imperium in decennium sibi decerni, quod tamen ipse apta ad tempus simulatione in quinquennium tantum susceperit ita, ut reliqua sint secuta. Ex historia enim patet, Augusto quinque decennia esse decreta, eumque anno secundo quinti decennii Nolae placide esse mortuum. Quamquam negandum non est, temporibus etiam liberae Reipublicae ludos quinquennales in usu fuisse, cujus rei probandae insignis locus legitur in LIVIO, ⁽³⁾ ubi etiam ritus horum ludo-

(1) vid. Scaligeri ordo temporum Lib. VI. p. 501.

(2) Lib. LVIII. Τῆς δεκατίας ἐξελεύσεως, ἄλλα ἔτη πέντε, εἶτα πέντε καὶ μετὰ τὸν δέκα, καὶ ἕτερα αὐτῆς δέκα, πεμπάνις ἀ αὐτῶ ἐψηφίσθη ὡς τε τῆ τῶ δεκατηρίων διαδοχῇ διὰ βίης αὐτὸν μοναρχῆσαι.

(3) Lib. XXXI. c. 9. Vovit in eadem verba Cos. praeeunte Pontifice Maximo, quibus antea quinquennalia vota suscipi solita erant.

ludorum describuntur; extra tamen omnem dubitationem positum mihi esse videtur, Caesarum ludos quinquennales & decennales deducendos esse a consuetudine Augusti, qui imperium non nisi in quinquenni-um suscipere solebat. In celebrandis autem his ludis Caesares plerumque Consulatum ipsi gesserunt. ANTONIVS PAPI, quidem audacter affirmat, hoc semper factum esse: sed quia ad hanc rem confirmandam nihil afferri potest, quam unus THEMISTII locus ⁽¹⁾ nollem rem tam lubrico fundamento innixam, tanta confidentia defendere. Interim nullo modo negari potest, Imperatores plerumque in his ludis Consulatum, uti Fasti Consulares docent, gessisse, ut eo ipso pompam celebriorem redderent. Ad causas horum ludorum, quod attinet, aliae fuerunt ex parte Imperatorum, aliae ex parte Senatus atque Populi. Ab imperatoribus quinquennales & decennales celebrabantur ad imperium instaurandum, & Augustum quodammodo imitandum. *Quamquam enim*, inquit DIO, ⁽²⁾ *successores Augusti non ad certum tempus, sed per omne vitae spatium imperium in se susceperunt, tamen singulis decenniis festum diem pro ejus instauratio-
ne agunt.* Hic enim ludi quinquennales & decennales novas quasi epochas constituebant: inde pendent etiam numi cum inscriptionibus: primi Decennales, secundi decennales, &c. ⁽³⁾ Populus autem una cum Senatu hos ludos maxima colebat religione, Diisque agebat gratias, qui vota, superiori quinquennio pie concepta, rata fecerant, novaque ad aram Jovis Capitolini nuncupavit, quorum summa plerum-
que

(1) in orat. XVI. p. 205. ed. Harduini.

(2) Lib. LIII. καὶ οἱ μετὰ ταῦτα αυτοκράτορες, καὶ τοι, μηκέτ' ἐς ταυτὸν χρόνον, ἀλλ' ἐς πάντα καθάπαξ τὸν βίον ἀπαδεικνύμενοι, ὅμως διὰ τῶν δέκα αἰεὶ ἐτῶν ἐώρτασαν ὡς καὶ τὴν ἡγεμονείαν αὐθις τότε ἀνανεούμενοι.

(3) vid. Spanheimii diss. X. p. 102. de Inscriptionibus autem Index Gruterianus quintus.

que eo redibat, ut longam vitam Imperatori, securitatem imperio, domui Augustae amplitudinem, exercitui virtutem, senatui fidelitatem, pacem mundo, & victoriam adversus hostes tribuerent, ⁽¹⁾ Causae igitur horum ludorum ab utraque parte erant his temporibus justissimae, nulloque modo a gentilibus improbandae. His enim imperatores agnoscebant, se imperium debere populo; & civibus opportunissima dabatur occasio gratum declarandi animum, tam Diis, quibus haec beneficia per Imperatores accepta, deberi existimabant, quam Imperatoribus ipsis, per quos pacem, incolumitatem, & bona quaeque acceperant. Neque minus his ludis quasi coacti sunt, Deos supplices implorare, ut & in futuris quinquennialibus iis bona quaeque largiantur & omne genus malorum, quam longissime propellant. Quare etiam Imperatores, imprimis qui gratiam populi captarunt, omne genus largitionum in his quinquennialibus & decennialibus quasi profuderunt. Neque minus, uti jam monui, in his ludis etiam curam rerum omnium tam civilium quam sacrarum Imperatores ipsi in se susceperunt. Quum igitur nonnulli in ea essent sententia, ut putarent, religionem christianam omnium malorum fontem esse, qua veri Dii, quos & majores, & ipsi tam diu coluissent, negligerentur, eumque ob neglectum Imperio Romano mala quaeque a Diis iratis immitti; ⁽²⁾ suum esse existimabant hanc foedam Christianorum superstitionem non tantum legibus, gravissimis poenis sancitis prohibere, sed professores nominis Christiani etiam omni modo vexare. Ex quibus rite perpensis patet, quare plurimae Christianorum vexationes in quinquennialibus & decennialibus aut decretae aut auctae fuerint. Po-
B 2 pu

(1) Onuphrius Lib. I. Fast. p. 175. Plinii Epist. Lib. X. epist. 101. & 102.

(2) Haec summa etiam est epistolae Symmachi, quae Lib. X. numero 45. legitur; quamque Ambrosius doctissime refutavit. Quae refutatio etiam jure meritoque inter Apologias pro religione Christiana scriptas, refertur.

pulus autem, ut gratum erga Imperatores declararet animum in quinquennialibus, auctore DIONE, ⁽¹⁾ attulit aurum coronarium, & coronas, ut in lege 4. Cod. Theod. legitur. ⁽²⁾ Has autem coronas non tam cives Romae viventes Imperatoribus obtulerunt quam provinciales potius, qui eas per legatos mittebant. Tenendum enim est, hos ludos quinquennales uti & ludos Actiacos non solum Romae, sed in provinciis etiam editos esse. Cui rei confirmandae gravissimi testes sunt numi, quos VAILLANTIVS ⁽³⁾ protulit. Haec sunt, quae de quinquennialibus & decennialibus in universum disputare volui. Priusquam autem ad alterum vexationum universalium requisitum procedam, tenendum est, ea omnia quae de quinquennialibus in universum a me disputata sunt, ea omnia, inquam, etiam de initio Imperii interpretanda esse. Sub auspiciis enim Imperii, Caesares non solum vota, ad imperium feliciter auspiciandum nuncuparunt, sed plerumque etiam ipsis Calendis Januarii ⁽⁴⁾ Consulatum susceperunt, leges antiquas confirmarunt, novas tulerunt, omnes tam civiles quam sacras res curarunt. Haec eam imprimis ob causam monui, quoniam una alteraque persecutio neque in quinquennialibus neque in decennialibus sed sub auspiciis Imperii decreta fuit, eamque ob causam jure meritoque inter universales refertur.

Alterum quod in persecutione, universalis nomine insignienda quaeritur, est ut non solum edicto Caesaris iussa fuerit, sed illud etiam in omnes omnino provincias missum sit: Quibus enim vexationibus propraetores reliquique magistratus provinciales in Christianos
fae-

(1) in Fragmento a Valefio edito.

(2) Pagi dissert. hypat. p. 42. §. 18.

(3) in numismatibus aereis Imperat. in coloniis & municipiis, Tom. II. p. 5.

(4) Pagi dissert. hypat. p. 40. §. 13.

faevierunt, eae ne provincialium quidem persecutionum nomen jure mererentur. Ad universalem igitur vexationem necessario requiritur Edictum Principis. Imperatores vero edicta tam in ipsis auspiciis Imperii, quam in quinquennialibus & decennialibus toti populo proposuerunt, quae tum ad res civiles, tum ad sacras spectarunt. In rebus sacris constituendis, nonnulli, sui esse putarunt legibus constituere, ut Christiani cultum Deorum negligentes, gravissimis poenis punirentur, & ad colendos Deos vi cogerentur. Unde originem duxerunt edicta Imperatorum non Christianorum de Christianis; cujusmodi lata esse edicta, docet inter alios LACTANTIUS. ⁽¹⁾ *Fuerunt etiam (intelligit christianorum persecutores, imprimis Domitianum,) sceleratissimi homicidae, qui contra pios jura impia condiderunt. Nam & constitutiones sacrilegae, & disputationes Jurisperitorum leguntur injustae; Domitius ⁽²⁾ de officio Procons. libro VII. rescripta principum nefaria collegit, ut doceret, quibus poenis afficiendi essent qui se cultores Dei profiterentur.* At non sine magno Historiae Ecclesiasticae detrimento perdita est horum rescriptorum collectio, quae, si adhuc superesset, magnam sine dubio historiae religionis lucem allatura esset. Nonnulla quidem tulerunt aetatem nostram, sed paucissima, quae summo studio BALDWINVS, de antiquitatibus Ecclesiae optime meritus collegit, doctissimisque animadversionibus

B 3

bus

(1) Lib. V. cap. XI. Instit. div.

(2) Sunt nonnulli eruditorum, qui Domitium Vlpianum Jstorum patrem intelligant, quem scimus libros X. de officio Proconsulis scripsisse, Christianorumque infensissimum hostem fuisse, uti ex ff. c. i. de extr. cognit. patet, ubi eos impostores vocat. At cum Vlpianus sub Ant. Caracalla libros suos composuerit, quo tempore Christianis jam via ad honores patuerit, vix probabile est, Lactantium ad Vlpiani collectionem respexisse. vid. Gro-tius de viris Jurecons. Liv. 2. c. 50.

bus ornata, in lucem aspectumque eruditorum edidit: pleraque tamen, imprimis Domitii studio collecta temporum injuria nobis erepta sunt. In explicandis autem Christianorum vexationibus non sufficit, haec a BALDVINO collecta edicta in subsidium vocari, sed inspicienda etiam sunt, diligentique manu pervolvenda, Imperatorum edicta, quae ob Judaeos in utramque partem condita fuerunt. Quis enim in cognoscendis Historiae Ecclesiasticae fatis tam hospes & peregrinus est, quin sciat, paganos imprimis provinciales modo inscitia deceptos, modo malitia concitados, Christianos saepe cum Judaeis commiscuisse? Quo factum est, ut grauissimae saepe calamitates in Christianos exinde redundarent. Quoties enim cunque Judaei a Romanis expulsi sunt, aut alio modo vexati, toties etiam Christiani simul a provincialibus petiti vexatique fuerunt. Jam historia Judaica pariter ac Romana docet, nullum fere populum, ob religionis cultum a Romanis tantopere vexatum esse, quam Judaeos. In more apud Romanos positum erat, ut devictis hostibus semper suos relinquerent Deos, & in oppugnandis, soloque aequandis urbibus, eos solemniter evocarent. Neque minus omnibus, librum uti Theologi loqui solent, permiserunt religionis exercitium. Quare non sine singulari fato factum mihi esse videatur, ut Romani, qui aliis populis tam faciles atque benigni se praestitissent, in Judaeos tam difficiles atque crudeles reperti sint. At hanc rem probandam, adduxisse sufficiat testimonium CICERONIS.⁽²⁾ Reliqua edicta Romanorum in utramque partem ob Judaeos facta, uno volumine edidit GRONOVIVS.⁽³⁾ His nefastis Imperatorum decretis

(1) Hunc Franc. Balduini Commentarium de edictis veterum principum Romanorum de Christianis; praemisso ejusdem Balduini commentario de Constantini M. legibus ecclesiasticis & civilibus denuo edidit Nic. Hier. Gundlingius Halae 1727.

(2) Orat. pro Flacco.

(3) & petita sunt ex Joseph, Lib. XVI. Antiquit.

tis odio Judaeorum latis, accusatores Christianorum saepe usi sunt, ut veri Dii cultoribus molestiam crearent. Nam ex legibus Romanorum nemini licebat quemquam, non laudata lege, in quam reum commisisse putaret, accusare. Plerique igitur Christianorum inimici laudabant leges, ob Judaeos latis, ex quibus damnandos eos esse existimabant. Etenim Christiani magnopere vexati sunt, antequam ullum ob eos conditum est edictum. Quae etiam res quaestioni causam dedit, licitum ne fuerit, etiam sine accusatore in Christianos inquirere? ⁽¹⁾ BALDVINVS arbitratus est, non solum factum esse, sed ex legibus quoque. At Celebr. BOEHMERVS, ⁽²⁾ contrariam amplexus est sententiam. In universum quidem non negat, interdum factum esse, ut praetores, odio in Christianos ducti, etiam sine accusatore, in eos, ante Trajani interdictum inquirerent, ⁽³⁾ legibus tamen nullo modo permissum fuisse. CICERO enim ipse in oratione pro Roscio Amerino docet, jure antiquo, neminem sine accusatore condemnari potuisse. Neque dubito, quin recte & eleganter judicaverit Celebr. BOEHMERVS. Ex quibus omnibus, in summam quasi collectis, patet, nullam persecutionem universalem habendam esse, nisi aut in quinquennialibus aut decennialibus aut sub auspiciis Imperii decretam, edictoquo Caesaris indictam.

Sed de persecutionibus universalibus earumque requisitis satis jam diximus. Nunc autem deveniendum est ad id, quod hujus scribendae Prolusionis suavissimam occasionem nobis suppeditavit. Scilicet cum in eo simus, ut munus Rectoris in schola Novae Urbis ad Dresdam singulari beneficio Amplissimi hujus Urbis Senatus nobis deman-

da-

⁽¹⁾ de edictis veter. princ. Rom. de christ. p. 64.

⁽²⁾ in Jure Eccl. Protest. Tom. IV. Lib. 5. Dec. Tit. I. §. 8. p. 617.

⁽³⁾ Plin. Epist. Lib. X. epist. 98.

204
III
2014

16 *Prolusio de Persecutionibus Vniuersalibus.*

datum, adeamus, constitui hoc, boni ominis causa, & more majorum, recitanda oratione, *de commodis institutionis publicae prae institutione privata*, bono cum DEO auspiciari. Ad quam audiendam, ut Magnificus hujus Scholae Ephorus, Amplissimi Reipublicae Patres Conscripti, & reliqui devenerandi scholarum Patroni, frequentes convenire, & novi muneris nostri initia, pro suo in bonas litteras amore, ornare sua praesentia & favore velint, ita rogamus atque oramus, ut eam rem nos in magno & inprimis in jucundo beneficio posituros, sanctissime polliceamur. Scripsi Dresdae die V. Maj.

CLCCLXII.

ii
2014

PROLYSIO
DE
PERSECVTIONIBVS
VNIVERSALIBVS,
QVA
AD AVDIENDAM ORATIO
NEM

X 2313030

IN SCHOLA NOVAE VRBIS AD DRESDAM
DIE VII. MAJI clō lo cc LXII,
MVNERIS RECTORIS ADEVNDI CAUSA

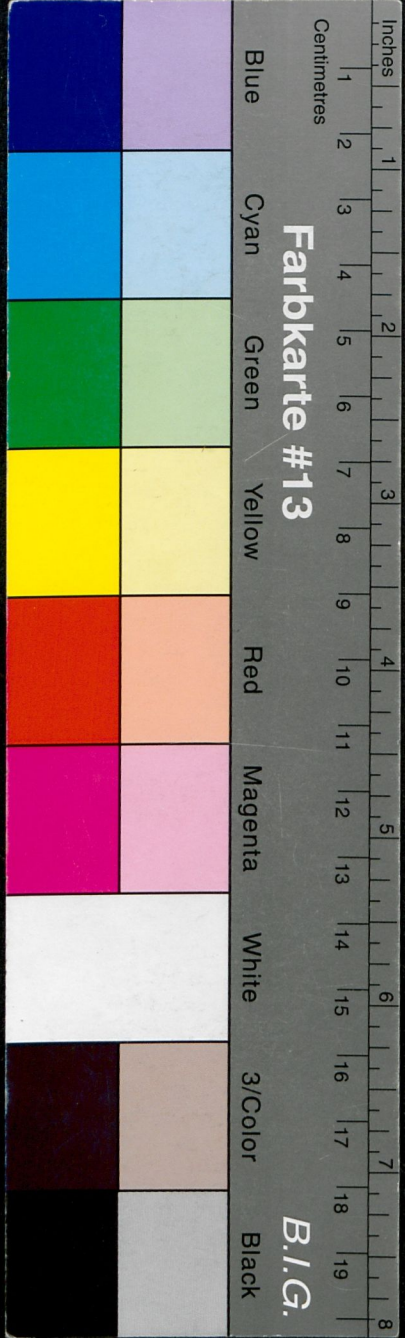
RECITANDAM
PATRONOS ET FAVTORES

HVMANISSIME INVITAT
M. CHRISTIANVS FRIDERICVS QVELLIVS
RECTOR.

FRIDERICOSTADII
EX TYPOGRAPHEO HAGENMVLLERI.

76

Q. K.
416
3.

